

OLÁH KATALIN KINGA

Magyarok Nagyasszonya

Kegyképeinktől a kortárs ábrázolásokig

„Boldogasszony anyánk, régi nagy pátrónánk, nagy inségben lévén így szólít meg hazánk...” Májusban a hívek minden nap imádkoznak Szűz Máriához, ha tudnak, akkor a templomban a Mária-oltárnál, ha nem, akkor otthon egy virággal díszített Szűz Mária-kép előtt. Rómában a 19. század elején alakult ki az a szokás, hogy májust, pünkösöd havát, Mária tiszteletének szenteljék. VII. Piusz pápa 1815. április 21-én kelt apostoli iratában hagyta jóvá ezt az ájtatossági formát, valamint elrendelte, hogy május 24-ét Szűz Mária keresztények segítségére ünnepeként tekintsék, annak emlékére, hogy Mária erejével 1812-ben megszabadult Napóleon fogságából. Május 13-án pedig a Fatimai Boldogságos Szűz Mária ünnepét üljük, emlékezve az 1917-es portugáliai jelenésekre.

Szűz Mária egyik elnevezése a Magyarok Nagyasszonya (Patrona Hungariae), amely kifejezi a Boldogságos Szűz különleges kapcsolatát Magyarországgal. A magyar katolikus egyház október 8-án főünnepként emlékezik meg a Szűzanya magyarokat oltalmazó pártfogásáról: a papság és a hívek Mária közbenjárását kérik Magyarorszáért és a magyar nemzetért. Az ünnep eredete és a magyarok szoros kötődése Máriához Szent István királyunkhoz kapcsolódik. Ahogy a 12. század elején Hartvik püspök lejegyezte, István király, Imre fia halálával utód nélkül maradván, 1038. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján (Mária mennybevételének ünnepén), a halálos ágyán a következő szavakkal ajánlotta fel Magyarországot Szűz Máriának: „Mennyek királynője, e világ jeles újjászerezője, végső könyörgéseimben a szentegyházat a püspökökkel, papokkal, az országot a néppel s az urakkal a te oltalmadra bízom; nekik utolsó istenhözszódot mondva lelkemet kezébe ajánlom.”

Szűz Mária tisztelete Magyarországon azóta is folyamatos, kegyhelyek, kegyképek, Mária-búcsúk, népelemek máig őrzik e hagyományt. A 17. században a Patrona Hungariae-eszmére alapozva alakult ki a Regnum Marianum (Mária Ország) fogalma, amely kifejezi, hogy Szent István felajánlásával Szűz Mária

nemcsak oltalmazója, hanem mindenkori tulajdonosa is Magyarországnak.

A csíksomlyói Ferences kolostor Szűz Mária-szobrának 500 éves évfordulója alkalmából, Nm. és Ft. Jakubinyi György, Erdély érseke 2014. szeptember 14-e és 2015. szeptember 15-e között jubileumi Mária-évet hirdetett meg. Ennek tiszteletére a Nemzetstratégiai Kutatóintézet vándorkiállítását indított útjára *Boldogasszony* címmel, amelyen 55 meghatározó kortárs magyar művész alkotásait láthatja a közönség. A kiállítás célja a nemzet megmaradásának zálogát jelentő keresztény hit és nemzeti értékrend felmutatása. A kiállítás életre hívója Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke, fővédnöke Áder János köztársasági elnök, kurátora Tóth Norbert, a Forrás Művészeti Intézet igazgatója. A tárlat először 2015. május 20-án nyílt meg a Várkert Bazárban, Budapesten. Professor emeritus Fekete György, az MMA akkori elnöke nyitotta meg, ünnepi beszédet dr. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes és Szász Jenő mondott. A kiállítás abban az évben még hét helyre jutott el, közöttük Csíkszeredába és Beregszászba is. 2016-ban tíz állomást tett meg Kézdivásárhelytől Nagyváradig. 2017-ben újabb tíz helyen járt, Kassa, Krakkó, Bécs évszárassal. 2018-ban a Kárpát-medencei helyszíneket követően a tárlat visszatért az anyaországba, ahol hét egyházmegyében, majd pedig Czeszochowában került a közönség elé. 2019-ben, március 17-ig, Veszprémben lehetett megtekinteni, majd további egyházmegyék következnek, s az év végén Róma, valamint Brüsszel fogadja a kiállítást.

Szűz Mária alakja közel áll a művészek, hívők szívéhez, ábrázolásai a kezdetektől napjainkig népszerűek, annak ellenére, hogy a kultúrpolitika leginkább az 1950-es évektől lesajnálta, háttérbe szorította a kereszténységet. Az egyházi megrendelésektől a tematikus kiállításokon át az autonóm ihletettségu munkákig még sok-sok jelentős alkotást tudhatunk magunkénak ebben a témában. Reményeink szerint ez a hagyomány továbbra is fennmarad. Lapszámunkban a Kárpát-medencében található kegyképektől a 21. századi alkotásokig számos Szűzanya-ábrázolást gyűjtöttünk egybe. Tartalmi összetettségük kifejezően üzeni azt a könyörgést is, amit a Tárkányi-féle szöveg ekként fogalmaz meg: „Magyarországról, romlott hazánkról, ne felejtkezzél meg, szegény Magyarokról.”